

Sikas Mansholtas. Ūkininkas, pasipriešinimo kovotojas ir nuoširdus Europos integracijos šalininkas

© Europos Sąjunga

Sikas Mansholtas
(Sicco Mansholt) 1908 - 1995 m.

Sikas Mansholtas buvo ūkininkas, olandų pasipriešinimo Antrojo pasaulinio karo metais dalyvis, šalies politikas ir pirmasis už žemės ūkį atsakingas Europos Komisijos narys. S. Mansholto idėjos padėjo pagrindą Europos Sąjungos bendrai žemės ūkio politikai – vienai iš svarbiausių politikos krypčių nuo pat Sąjungos įsteigimo.

Antrojo pasaulinio karo pabaigoje regėjęs badmečio Nyderlanduose baisumus, S. Mansholtas buvo įsitikinęs, kad Europa turi gebėti apsirūpinti pati ir kad visi turėtų būti stabiliai aprūpinami įperkamu maistu.

Svarbiausias S. Mansholto bendros žemės ūkio politikos plane iškeltas tikslas buvo skatinti žemės ūkio produktyvumą. Šiame plane numatyta sukurti sistemą, kurioje ūkininkams būtų garantuotos minimalios jų produktų kainos ir taip jie būtų skatinami gaminti daugiau. Dėl proeuropietišku pažūrių ir aiškios ateities vizijos, taip pat noro kurti bendrą ateitį S. Mansholtas gali būti apibūdinamas kaip nuoširdus Europos integracijos šalininkas.

Ankstyvieji gyvenimo metai

Sikas Mansholtas gimė 1908 m. rugsėjo 13 d. visuomeniniame gyvenime aktyviai dalyvavusioje šeimoje, kuri valdė klestintį ūkį Groningene, šiaurinėje Nyderlandų provincijoje. Jo tėvas buvo aktyvus Nyderlandų socialistų partijos narys ir svarbus partijos patarėjas žemės ūkio klausimais. Motina, teisėjo duktė, buvo viena pirmųjų Nyderlandų moterų, studijavusių politikos mokslą universitete, ji rengė dažnus politinius moterų susibūrimus.

Baigęs vidurinę mokyklą S. Mansholtas norėjo tapti ūkininku, bet jo tėvas, jau sumokėjęs už jo brolio ūkio nuomą, nebeįstengė sumokėti ir už Siką. Vis dėlto tikėdamasis prasimušti žemės ūkyje, S. Mansholtas išvyko į Nyderlandų Rytų Indiją (dabartinę Indoneziją) ir pradėjo dirbti arbatos plantacijoje. Tačiau jis nepriprato prie tenykštės kolonijinės sistemos ir 1936 m. grįžo į Nyderlandus. Po metų jam pavyko gauti žemės sklypą Viringermero polderių regione, jis vedė ir iki Antrojo pasaulinio karo pradžios gyveno kaip ūkininkas.

Antrasis pasaulinis karas

Karo metais S. Mansholtas aktyviai dalyvavo olandų pasipriešinimo vokiečiams naciams judėjime. Pirmaisiais metais jis slėpė žmones savo ūkyje ir skleidė žvalgybos informaciją, o vėliau valdė didelį platinimo tinklą, kuriuo visose vakarinėse šalies dalyse besislapstantiems žmonėms buvo tiekiamas maistas. Po karo, įvertinus jo patirtį, drąsą ir organizacinius įgūdžius, jam buvo pasiūlyta naujoje vyriausybėje užimti žemės ūkio, žuvininkystės ir maisto skirstymo ministro pareigas. Būdamas 36 metų jis tapo jauniausiu iki tol Nyderlandų ministru.

Žemės ūkio atkūrimas

Tuoj po karo, kai itin stigo maisto ir grėsmingai artėjo krizė, S. Mansholto postas buvo itin svarbus. Jis ėmėsi tam tikrų priemonių maisto ištekliams skubiai atkurti, bet kartu suvokė, jog žemės ūkį būtina labiau modernizuoti, kad ateityje būtų išvengta

nepriteklių ir būtų užtikrintas našumas. Jis nustatė minimalias svarbiausių žemės ūkio produktų kainas, importo mokesčius ir paramą eksportui. Siekdamas didinti produktyvumą, jis skatino investuoti į mokslinius tyrimus, švietimą ir ūkių sujungimą į didesnes ir našesnes valdas.

Bendra Europos žemės ūkio politika

Būdamas prisiekęs Europos federalistas, S. Mansholtas svajojo apie bendrą Europos žemės ūkio politiką. 1950 m. jis parengė bendros Europos žemės ūkio produkcijos rinkos su viršvalstybine valdymo struktūra planą. Tačiau paaiškėjo, kad šis planas tuo laiku buvo pernelyg plataus užmojo, ir jis žlugo. Vis dėlto vėliau jis buvo atgaivintas ir tapo įkvėpimo šaltiniu kuriant Europos ekonominės bendrijos žemės ūkio politiką.

Dvylika su puse metų atidirbęs ministru, progą paskelbti savo bendros politikos planus S. Mansholtas gavo, kai 1958 m. tapo už žemės ūkį atsakingu pirmosios Europos Komisijos nariu. 1957 m. Romos sutartimi buvo įsteigta Europos ekonominė bendrija ir buvo numatyta per tris ketverių metų etapus Europoje sukurti bendrąją rinką. Daugelis manė, kad šis dvylikos metų planas yra ypač plataus užmojo ir greičiausiai žlugs, visų pirma su žemės ūkio sektoriumi susijusios priemonės, kurioms buvo labai priešintasi. Tačiau S. Mansholtas neprarado optimizmo ir tęsė darbą. Jis planavo pasiekti susitarimą dėl tiesioginių subsidijų mokėjimo už pasėlius ir žemę, kuri galėtų būti dirbama taikant kainų rėmimo mechanizmus, įskaitant garantuotas minimalias kainas, taip pat tarifus ir kvotas tam tikrų prekių importui iš trečiųjų šalių. Taip būtų padidintas žemės ūkio produktyvumas, kad vartotojai būtų stabiliai aprūpinami įperkamu maistu, ir būtų užtikrinta, kad ES turėtų gyvybingą žemės ūkio sektorių.

Mansholto planas

S. Mansholto planai iš pradžių sulaukė gana didelio ūkininkų ir jų politinių atstovų pasipriešinimo, nes jie tvirtai tikėjo, kad dėl šio bendro požiūrio iškiltų grėsmė jų gyvenimo šaltiniui ir kad išgyventi įstengtų tik dideli ūkiai. Siekiant susitarti dėl bendros

Europos politikos, reikėjo įveikti daug kliūčių, bet S. Mansholtas nepasidavė ir 1968 m. Komisija paskelbė „Memorandumą dėl bendros žemės ūkio politikos reformos“, kitaip vadinamą Mansholto planu. Iš esmės plane buvo skelbiama, jog tam, kad žemės ūkis suklestėtų, ūkininkai turi modernizuotis. Tai garantuotų produktyvumą ir sudarytų Europos ūkininkams galimybę įgyti pakankamai savų pajėgumų.

Siekiant pradinio žemės ūkio politikos tikslo – užtikrinti geresnį Europos apsirūpinimą maisto produktais, ši politika buvo labai sėkminga. Tačiau per savo 50 gyvavimo metų ji buvo gerokai pakeista pritaikant prie naujų poreikių. Iki 8-ojo dešimtmečio ši politika veikė taip gerai, kad dažnai susidarydavo žemės ūkio produkcijos perteklius. 8-ajame dešimtmetyje S. Mansholtas ėmė tvirtai ginti aplinkos apsaugos priemones, kurias laikė pagrindine žemės ūkio politikos dalimi. 1958–1972 m. jis ėjo Komisijos pirmininko pavaduotojo pareigas, o 1972–1973 m. buvo jos ketvirtasis pirmininkas.

S. Mansholto tikslas buvo užtikrinti, kad bausis žiemos badmetis, kurį Europos žmonės išgyveno Antrojo pasaulinio karo pabaigoje, nepasikartotų. Įgyvendinant Mansholto planą pavyko nepaprastai greitai atkurti Europos ekonominę nepriklausomybę ir užtikrinti Europos žemės ūkio klestėjimą.

Už žemės ūkį atsakingas Komisijos narys S. Mansholtas, pats buvęs entuziastiškas ūkininkas, praskynė kelią bendrai žemės ūkio politikai.